פ ר ט י - כ ל
ישיבה לט/שכ"ג של הממשלה
ב' בתמוז תשכ"ג - 24.6.1963

הישיבה נפתחה בשעה 17.10.

נכחו השרים: ד. בן-גוריון - יו"ר, א. אבן, י. אלון, י. אלמוגי, ל. אשכול, י. בורג, מ. דיין, ז. ורהפטיג, ד. יוסף, ג. מאיר, פ. ספיר, ב.ש. שיטרית, ח.מ. שפירא, א. ששון.

נעדר השר: י. בר-יהודה (חולה)

חה"כ ז. ארן
י. עוזאי - מזכירת המדינה

סדר היום: 520. כינון הממשלה החדשה
521. הפרידה מראש הממשלה ד. בן-גוריון

520. <u>כינון הממשלה החדשה</u>

<u>ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:</u>

לא נתתם לי חופשה, לאות פרידה אמשול בכם ביד חזקה.

רשות הדיבור לשר האוצר.

<u>שר האוצר ל. אשכול:</u>

ברשות היושב-ראש...

<u>ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:</u>

לא יושב-ראש, אלא ראש הממשלה.

<u>שר האוצר ל. אשכול:</u>

סליחה.

ברשות ראש הממשלה, בימים הקצרים שניהלתי משא ומתן עם המפלגות - אני רוצה לציין שזה היה משא ומתן מאד חברי וידידותי, אחראי והולם את המדינה. כתוצאה מזאת אוכל להציע עכשיו את הממשלה לפני הכנסת, הודעתי לנשיא על מילוי התפקיד שהטיל עלי.

וזוהי רשימת חברי הממשלה - אני עבדכם ראש הממשלה ושר הבטחון, אבא אבן - ביקשתי אותו להיות אתי שר בממשלה וסגן ראש הממשלה, יגאל אלון - שר העבודה, יוסף אלמוגי - שר הפיתוח והשיכון, זלמן ארן - שר החינוך והתרבות, אותו ביקשתי לחזור לאותו משרד שבו התנסה כבר, יוסף בורג - שר הסעד, ישראל בר-יהודה - שר התחבורה, אני רוצה מכאן לאחל לו החלמה מהירה וטובה, משה דיין - שר החקלאות, אני רוצה לקוות שהוא ימשיך במשרד זה. זרח ורהפטיג - שר הדתות, דב-יוסף שר המשפטים, גולדה מאיר - שרת החוץ, פנחס ספיר - שר האוצר ושר המסחר והתעשיה, בכור שלום שיטרית - שר המשטרה, חיים משה שפירא - שר הבריאות ושר הפנים, אליהו ששון - שר הדואר.

אני קובע שהוסכם על ידי כולם, שהממשלה הזאת - היא בעצם אותן הסיעות שהיוו את הממשלה הקודמת, באותם קווי היסוד, אות לא נוספה ואות לא תעדר, אין חסר ואין יתיר. עד כאן החלק הרשמי הנדרש לפי החוק, אני אלווה את הצגת הממשלה או אקדים את הצגת הממשלה בכמה דברים, זה יקח כמחצית השעה או 40 דקות. אקדים משהו על השינוי בממשלה, על זה שבן-גוריון לא יהיה אתנו בממשלה, משהו מדברי הערכה. אומר שממשלה זו היא ממשלת המשך מחוץ לדבר שבן-גוריון לא יהיה אתנו, אותם קווי היסוד, אותם הסכמים קואליציוניים. ביקשתי להניח על שולחן הכנסת את קווי היסוד, אין צורך להניח על שולחן הכנסת את ההסכמים הקואליציוניים. איחד הדיבור על כמה בעיות, לא על כל קווי היסוד - מדיניות חוץ, אתם יכולים לחשוב שפה יש איזה מוקש, על ענייני הבטחון, על כל מה שאנו יכולים וצריכים לגייס למען מפעל הבטחון, מה הוא תובע מאתנו, מה נעשה סביבנו, מה נתבע מהעולם, מהמעצמות הגדולות בכל העולם ובאזור זה. בכל זאת אזכיר ענייני הכלכלה, על זאת שמעתם אותי לא פעם. אומר משהו בצמצום על הערבים בארץ, על יהדות התפוצות, שאנו רואים בה שותף נאמן בהקמת מדינתנו, דברים מסויימים שיש בין מדינת ישראל והעם היהודי.

ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:

יותר פרו-ציוני מאשר ראש הממשלה היוצא.

שר האוצר ל. אשכול:

כן - כן, אני תיכף אגלה, שפסוק זה אתה הכנסת לי.

ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:

היה הפסוק, אני העליתי קודם הבעייה.

שר האוצר ל. אשכול:

כן ידובר בעלייה חלוצית, עלייה מארצות המצוקה ועלייה מארצות הרווחה, עדיין אין אנו יכולים להתחרות בכל השפע התרבותי והכלכלי, שארצות אלו יכולות לספק, אבל אנו יכולים לתת להם חלק בעולם הזה ובעולם הבא - בניין הארץ, בניין מולדת, משהו על האזרח והמדינה, הצורך והתביעה שכל אחד יחשוב לא רק על העניין, האינטרס שלו, משהו על החינוך ועל המורים. הכל בסגנון טוב.

לבסוף המטרות העיקריות שהיו בשנים הללו, תמורות הזמנים, הן יכולות לחייב אותנו למשהו, תמורות ושינויים במדיניות הכלכלית והבטחונית. לא נעלם מאתנו, שיש מחוץ למפלגות הממשלה עוד משהו בארץ, אני מבקש שיתוף פעולה, מבקש נורא ביקורת, אבל ביקורת עניינית, לא ביקורת לשם ביקורת. הם יעשו מה שיעשו. ובסיום אני מתכבד (מבטא בכ' רפוייה).

ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:

עד הבוקר התחבטת, עכשיו אתה מתכבד להציג את הממשלה.

שר האוצר ל. אשכול:

תודה, אתכבד להציג את הממשלה ואבקש להביע לה אמון. נשאלתי על ידי חברינו מאחדות עבודה-פועלי-ציון אם אני מוכן לפנות ולהזמין את מפ"ם להשתתף בממשלה ואמרתי להם: לאחר כינון הממשלה אשמח לראות את מפ"ם בממשלה, כמו שהיתה בממשלה ובממשלות ואני רוצה עוד יותר - שתהיה מפלגה אחת, לא נצטרך לפנות לחוד לשלוש סיעות. לא עשינו זאת עד עכשיו, כי רצינו למהר. הפניתי תשומת לבם להסכם הקואליציוני שפנייה ליתר הסיעות או למפלגות חדשות יכולה להעשות רק על דעת כל הקואליציה, יותר אין לי מה לומר.

שר העבודה י. אלון:

זאת אומרת המפתח הוא בידי שפירא.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

האם אני צריך להבין, שהבטחת לפנות למפ"ם לאחר כינון הממשלה, אבל אני מקווה שלאו דווקא למפ"ם - גם לאגודת ישראל.

שר האוצר ל. אשכול:

אמרתי שאעשה זאת על דעת כל הסיעות, אם תחליטו - אפנה, אפנה למי שתחליטו.

בזאת סיימתי.

שר העבודה י. אלון:

מה קורה לאחר שהשרים נשבעים, אתה מוביל אותנו לנשיא?

שר האוצר ל. אשכול:

זוהי הכוונה, ההנחה היא שזה יהיה מחר בערב.

שר הפנים ושר הבריאות מ.ח. שפירא:

אנו רוצים שידחו זאת ליום ד', עלינו לגמור הוועידה שלנו. אני הייתי גם מציע, שאולי המיועד להיות ראש הממשלה ישיב תשובתו ביום ד' בבוקר, על מנת שיוכל בלילה להכין את הנאום, אני מתאר לעצמי שיהיה ויכוח לא קל ויהיה צורך להתכונן גם לתשובה, לא מיד להשיב על כל דבר שנאמר. זה לטובת אשכול, שבלילה יכין את עצמו לתשובה וביום ד' בשעה 11 תהיה ההצבעה ולאחר מזה נבקר מיד אצל הנשיא.

ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:

אתה רוצה להאריך כהונתי בממשלה.

שר המסחר והתעשיה פ. ספיר:

ביום ד' ועידת התאחדות בעלי התעשיה.

ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:

זה בערב, גם אני אהיה שם.

שר המשפטים ד. יוסף:

אני מציע שנשאיר זאת לראש הממשלה המיועד, כאשר יהיה מוכן לענות - יענה, נישבע, ובעניין הביקור אצל הנשיא - יראה.

שרת החוץ ג. מאיר:

האם צריך לקחת בחשבון, שכל הסיעה שלכם לא תהיה מחר בכנסת, זה גם עניין של מניין קולות.

שר הפנים ושר הבריאות מ.ח. שפירא:

אם תהיה הצבעה מחר - אנו נהיה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

כדאי לעשות ההצבעה ביום ד' בבוקר.

521. הפרידה מראש הממשלה ד. בן-גוריון

שר האוצר ל. אשכול:

אני חושב שאני צריך להגיד דברי פרידה לראש הממשלה.

אומר לכם, אומר לך, שמעולם לא היה קשה לי דבר כזה, לא מתוך חולשת דעת, אבל אם אני צריך לדבר בנוכחותך, ולהגיד דברי פרידה...

ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:

לא נחוץ.

שר האוצר ל. אשכול:

לא ארבה בשבחים, אפילו לא אלה המגיעים לך. אני מאמין שאתה בלבך שלם עם עצמך, יש פה חבורה שהיתה אתך בגלגולים שונים, היו שהיו אתך בכל הממשלות, קשה הפרידה גם לאלה שהיו בני פלוגתה שלך ממפלגות אחרות וגם שהיו בני פלוגתה שלך במפלגתך שלך, לפעמים הגיעו למתיחות יחסים. אני יודע שבלב כולם טבועה ההכרה, שאתה האיש שבימינו הקים, בנה את המדינה, את הצבא ואמרתי פעם ואני חוזר ואומר: מי יודע, אם לא אתה, אם היינו מגיעים למצב שאנו נמצאים בו עכשיו.

אני זוכר היטב את הוויכוחים, אפילו במפלגה שלנו, במפא"י - ויכוחים סוערים, רותחים, אז, תמיד היתה לי הרגשה, שעקרת את עצמך ואותנו מהמציאות האפורה והעלית אותנו לקיומה של המדינה, אתה כאילו פסלת - מהמלה: פיסול - מהסלע את המדינה. יש לי תחושה כזאת, כאילו בכל הסלעים נמצאים

פסלים, פיגורות, צריך רק לדעת להסיר הקליפות, להסיר את המיותר ואז מופיע הפסל המרהיב.

אם אני אומר זאת עכשיו, כי זה בכל זאת רגע לא רגיל, שאמנם במשך שנים ושנים - אחדים מאתנו אתך כמה וכמה שנים, אני הולך אתך מסג'רה, אולי שיטרית גם לפני זה, אינני יודע, אני כשבאתי לארץ ידעתי שאתה היית אז פועלי ציון, אני לא נולדתי הפועל הצעיר...

ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:

לא?

שר האוצר ל. אשכול:

לא, הייתי ציוני עובד.

שרת החוץ ג. מאיר:

עוד יותר גרוע, אם בחרת לך מפלגה זו.

שר האוצר ל. אשכול:

נכון, שנפגשתי עם שפרינצק המנוח לפני עלותי, הוא היה האיש הראשון שנפגשתי בו עוד בחוץ-לארץ. הרבה זמן לא הייתי במפלגה, כמה אנשים בפתח-תקווה אמנם היו אומרים עלי: הפועל הצעיר'ניק.

רבים מאתנו היו אתך במפלגה, במפלגת פועלי ארץ-ישראל, לא אדבר עכשיו על איחוד המפלגות, היינו יחד אתך במפלגה מסויימת, בהשראתך, בחסותך, במשך כמה עשרות שנים, אבל לא רק אלה, אני בטוח שכולנו, כולנו האמנו, כולנו מקווים ומצפים לראותך כבן-גוריון, גם כשאתה לא ראש הממשלה, ויש דבר כזה, יש מדינות השומרות שם זה, השם הוא המדינה, אינני רוצה להזכיר דוגמות, בשביל העם בישראל - אתה "ישראל", אתה בונה ישראל, אתה "איש ישראל".

אני, כשאני צריך לקבל עלי תפקיד זה, אתה יודע כמה התלבטתי, כבר במשך שנים לא שמעתי בעצתך, בדעתך, איני יודע אם הייתי עומד בתפקיד זה, אם לא הייתי נכשל, אבל כאשר "מכשלה" זו הגיעה עדי, אני הולך בדאגה, בחרדה, לא קל להיות ראש הממשלה מיד אחרי שאתה הוצאת ההגה מידיך, מי יודע אם אוכל להחזיק בו באותו חוסן בו החזקת אתה בו. כאשר הודיעו לי בצהרים, שאתה ביקשת למסור לי ברכה לבבית להשלמת המלאכה, שמחתי מאד, חשבתי זאת לעידוד.

אני רוצה להבטיחך, אתה מכיר המציאות יותר מאתנו: אנחנו אתך.

זה הכל, בצמצום ובקיצור.

<u>ראש הממשלה ושר הבטחון ד. בן-גוריון:</u>

אולי תתפלאו, אני עדיין אינני מביט על העבר, עיני פנויות לעתיד. יש לי נסיון, שטוב להיות אזרח. תוך המדינה אני מסופק אם היו לי ימים טובים כאלה, כאשר היו לי כשהייתי אזרח פשוט, בין ממשלה לממשלה. ראיתי הרבה דברים, שלא הייתי רואה אותם כמו שהם רק מתוך המשרד. ראיתי העלייה בעיניים אחרות, ראיתי הארץ בעיניים אחרות, ראיתי הנגב בעיניים אחרות. טוב להיות יהודי המסתכל כאחד האזרחים.

אני מקווה שתצליח, אני מכיר את האנשים היושבים פה, אני מכיר גם את תנועותיהם, אני מקווה יבוא יום ונהיה כולנו מאוחדים. דיברתי על זאת כמה פעמים עם שפירא, זה איש שאני עובד אתו יותר מכולכם, אני מסופק אם עם מישהו עבדתי יותר, מ-1935, זה עשרים ושמונה שנים, היינו יחד כל הזמן, בראשונה בהנהלת הסוכנות, אחר כך בממשלה, פרט ליום יומיים כאשר הם היו ברוגז, אחר כך מספר חדשים נפסקה השותפות ואז היה כבר גם בורג, זאת בגלל בר-יהודה - מי זה יהודי, אבל בכל זאת היינו יחד הרבה שנים, ועם חבריה זו (מראה לצד השר אלון) היינו יחד במפלגה אחת הרבה זמן, אני מקווה שנהיה שוב יחד במפלגה.

אני רוצה לאחל לכם שתצליחו ותהיו לכבוד לישראל.

בינינו אין צורך בהרבה דיבורים.

הישיבה ננעלה בשעה 17.31